

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 19 Mart 2013
Nr. Ref.: RK395/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI141/11

Başvurucu

Ramadan Rrahmani

Kosova Cumhuriyeti Emeklilik İdaresi'nin 5017415 sayı ve 26 Şubat 2009 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucu:

1. Başvurucu Kosova Ovası mukimi Bay Ramadan Rrahmani'dir.

İtiraz Edilen Karar

2. Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı bünyesindeki Kosova Emeklilik İdaresi Departmanının (bundan sonra: ÇSRB – KEİD) 5017415 sayı ve 26 Şubat 2009 tarihli kararıdır.

İlgili Hukuk

3. Anayasa'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa (bundan sonra: Yasa)'nın 20. maddesi ile 22.7 ve 22.8 fıkraları ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: İçtüzük) 56. kuralı 2. fıkrası.

Başvurunun Konusu

4. Başvurunun konusu başvurucunun maluliyet emekliliği ile görev başında başvurucunun geçirdiği bedensel zararların tazmin hakkıyla ilgilidir.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 31 Ekim 2011 tarihinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi (bundan sonra: Mahkeme)'ye başvurmuştur.
6. Başkan'ın 17 Ocak 2012 tarihinde çıkardığı GJR. KI141/11 sayılı kararla Üye Iliriana Islami raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH. KI141/11 sayılı kararıyla üyeler Robert Carolan (başkan), Altay Suroy ve Gjyljeta Mushkolaj'dan oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
7. Mahkeme 18 Nisan 2012 tarihinde başvurucuya başvurunun kaydedildiğini bildirmiş ve ondan talebini açıkça belirtmesini istemiştir.
8. Başvurucu 16 Mayıs 2012 tarihinde Mahkeme'nin talebine cevap vermiştir.
9. Üye Iliriana Islami'nin görev süresi dolduğundan Başkan GJR. KI141/11 sayılı kararlar Üye Arta Rama-Hajrizi'yi raportör yargıç olarak görevlendirmiştir. Aynı tarihte Başkan'ın KSH. KI141/11 sayılı kararıyla Üye Gjyljeta Mushkolaj'ın görev süresi dolmuş olmasından dolayı Ön İnceleme Heyeti'nin yeni yapısı şöyle değiştirilmiştir: üyeler Robert Carolan (başkan), Altay Suroy ve Kadri Kryeziu.
10. Mahkeme 12 Kasım 2012 tarihinde başvurucudan başvurunun diğer bazı yönlerinin açıklamasını talep etmiştir. Başvurucu buna cevap vermemiştir.
11. Ön İnceleme Heyeti 5 Aralık 2012 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra tam kadroda toplanan Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Başvurucunun Sunduğu Evrakta Göre Olguların Özeti

12. Kosova Maluliyet Sigortası Çıkar Özyönetim Birliği (ÇİB) 5 Mayıs 1984 tarihinde çıkardığı P. nr. 20714 sayılı kararlar birinci dereceden malul olan

başvurucunun maaşının kesildiği tarihten itibaren geçerli olmak üzere maluliyet emeklilik hakkını tanımıştır. Bunun yanında koruma tazminatı hakkı da tanınmıştır.

13. Priştine Ortak Çalışma Temel Mahkemesi 24 Aralık 1986 tarihinde çıkardığı Np.nr. 903/82 sayılı kararla başvurucunun işbaşında yararlanarak çalışma yeterliğinin azalması nedeniyle kararın kesinleştiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde Priştine merkezli Ramiz Sadiku Ulaşım ve Makine Kamu Şirketi tazminat ödemeye mecbur kılınmıştır. Buna ilaveten başvurucunun işbaşında yaralanıp iş yeterliği kaybı nedeniyle Ramiz Sadiku Kamu Şirketinin başvurucuya aylık tazminat ödemesi de karara bağlanmıştır.
14. Başvurucu 1 Eylül 2004 tarihinde Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı'na başvurarak maluliyet emekliliği hakkının tanınmasını talep etmiştir.
15. Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı 26 Şubat 2009 tarihinde başvurucuya yaptığı bildirimde Sağlık Komisyonu'nun 2003/23 sayılı Engelli Kişilerin Emekliliklerinin Belirlenmesine İlişkin Yasa uyarınca başvurucunun gerekli koşulları yerine getirdiği ve emeklilik hakkının 1 Ocak 2009'dan itibaren uzatıldığı belirtilmiştir. Maluliyet emekliliği olarak başvurucunun alacağı aylık ücre 45 avro olarak belirlenmiştir. Başvurucuya ayrıca bu karara ÇSRB – KEİD'e itiraz edebileceği bildirilmiştir.
16. Başvuru evrakında başvurucunun bu karara ÇSRB – KEİD nezdinde itiraz ettiğini gösterir bir belgeye rastlanmamıştır.

Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu Anayasa'nın 16. madde [Anayasanın Üstünlüğü] 3. fıkrasının "Kosova Cumhuriyeti, uluslararası hukuka uyar" ve 54. maddesinin [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] kendi aleyhinde ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
18. Başvurucu, emeklilik hakkından yararlanmaya başladığı 1 Mayıs 2004 tarihinden emeklilik yaşına kadar kendisine belirlenen 45 € temel emeklilik maaşı değil de 80 € emeklilik maaşı hakkı olduğunu belirleyen eski mahkeme kararlarına Engelli Kişi Emeklilik Merkezi'nin riayet etmediğini belirtmiştir.
19. Başvurucu, delil olarak sunulan önceki mahkeme kararlarında belirtildiği şekilde emeklilik maaşını almaya başladığı 1 Mayıs 2004 tarihinden itibaren emekli kişilere verilen temel emeklilik hakkı üzerine eklenen maluliyet emekliliği hakkından mahrum edildiğini ileri sürmüştür.
20. Başvurucu, kaplıcalarda rehabilitasyon ve yurtdışında tedaviye devam etme hakkı reddedildiği için ortopedik araçlardan yararlanma hakkının reddedildiğini ileri sürmüştür.
21. Başvurucu iddialarını desteklemek amacıyla şu delilleri sunmuştur:

- a) Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A. nr. 1120/83 sayılı ve 29 Ocak 1984 tarihli kararı,

- b) Priştine Bölge Mahkemesi'nin P. nr. 2202/92 sayı ve 28 Ocak 1993 tarihli kararı,
- c) Priştine Ortak Çalışma Temel Mahkemesi'nin Np. br. 903/82 sayı ve 24 Aralık 1986 tarihli kararı.

Başvurunun Kabul Edilirliğinin Değerlendirilmesi

22. Başvurucunun başvurusu hakkında bir karara varmadan önce Mahkeme'nin öncelikle Anayasa'da belirtilen ve Yasa ile İçtüzükte ayrıntılı bir şekilde açıklanan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini incelemesi gereklidir.
23. Mahkeme bununla ilgili olarak Yasa'nın 49. maddesine atıfta bulunmak ister. Madde şöyledir:
- İstem dört (4) ay bir süre içerisinde sunulur. Süre, müracaatta bulunan kişiye mahkeme kararının teslim edilmesi gününden itibaren baslar. Tüm diğer durumlarda karar ya da işlemin kamuya açıklanması gününden itibaren baslar. İstem bir yasaya karşı yöneltilmiş ise, o zaman süre yasanın yürürlüğe girmesi gününden itibaren baslar.*
24. Başvuru dosyasından başvurunun 31 Ekim 2011 tarihinde başvurduğu ve ÇSRB-KEİD kararının başvurucaya 26 Şubat 2009 tarihinde teslim edildiği, Yasa'nın 49. maddesinde öngörülen yasal süre içerisinde başvurulmadığı görülmektedir.
25. Başvurunun süre bakımından kabul edilmez olduğu ortaya çıkmaktadır.
26. Bu nedenle Yasa'nın 49. maddesinde belirtilen yasal süreye riayet edilmediğinden başvurunun reddedilmesi gerekir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Yasa'nın 49. maddesi ve İÇTÜZÜĞÜN 36. kuralı 1 (b) bendi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin 5 Aralık 2012 tarihli duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine,
- II. Kararın Yasa'nın 20.4 fıkrası uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar vermiştir.
- III. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Arta Rama-Hajrizi, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza